

CRÒNICA D'UNA JORNADA: LA CONSTRUCCIÓ D'UNA HISENDA PÚBLICA CATALANA

Barcelona, 24 d'octubre de 2004

En el procés de transició nacional en que ens trobem, aquesta jornada és segurament una de les més importants a tenir en compte. A ningú no se li escapa que, el dia de la independència, la hisenda pública serà l'estructura d'estat que farà possible la República Catalana, la garantia que les institucions seguiran rutllant i que assegurarà que els ciutadans podran seguir fent vida normal. Però en aquesta tessitura les preguntes són òbvies: serà viable una Catalunya independent? quin és el model d'hisenda pública que volem per a la República Catalana? I més important encara, estarà preparada l'Agència Tributària per recaptar el 100% dels impostos en la futura República Catalana? Amb aquests interrogants l'Albert Castellanos, secretari nacional de política econòmica d'Esquerra Republicana, va presentar una jornada que si per alguna cosa va servir va ser per conèixer en quin punt estem i posar els punts sobre les is.

Primer de tot, seria viable econòmicament una Catalunya independent? La Marta Espasa, professora d'hisenda pública de la UB, posa negre sobre blanc. Tal com diu, Catalunya és una de les regions més riques de la UE amb un PIB per càpita per damunt la mitjana, una economia diversificada i amb capacitat de generar impostos. D'entrada, tot sembla indicar que Catalunya pot ser viable econòmicament i posicionar-se en un nivell alt de l'OCDE. Un cop dit això, passa a analitzar els resultats del seu treball. En l'estudi s'han comptabilitzat tots els fluxos d'ingressos i despeses mantenint el criteri de la mateixa fiscalitat i despesa per tenir uns mateixos paràmetres de referència i en el criteri de flux monetari (imputar al territori on es localitza la capacitat econòmica). Així doncs, quins són els impostos que Catalunya paga de més? Doncs són aquells impostos que paga a l'Estat restant les transferències que l'Estat ens retorna. Els comptes són clars. El 2006 Catalunya va pagar 49.000 ME i es va tenir una despesa de 30.000 ME. El 2009 Catalunya va pagar 48.000 ME i va tenir una despesa de 39.000 ME. El saldo mig d'aquests anys ha estat negatiu en un import de 13.600 ME (7% del PIB català). La Seguretat Social és un cas similar. En dades del 2009, ja en el context de crisi actual, el dèficit de l'Estat sense comptar amb Catalunya a la Seguretat Social seria del 2% del PIB mentre que a Catalunya seria del 0'26%. Així doncs, si totes aquestes transferències que paguem a l'Estat i no tornen les sumem a la despesa actual de la Generalitat, Catalunya es situaria en una despesa pública del 39%. El resultat és evident, Catalunya seria viable econòmicament. Però la professora va més enllà i aporta tres elements més a tenir en compte. Primer, la creació de l'estat propi pot ser vist com una oportunitat per crear una administració moderna i capdavantera. Segon, l'oportunitat de canviar el marc regulador permet que es pugui definir un millor model de com han de ser els impostos per captivar empreses i perquè el contribuent esdevingui col·laborador, reduint alhora el frau fiscal. I tercer, el que és obvi, si hi ha col·laboració amb l'agència estatal tot serà més fàcil, sinó serà més complicat per a tots. Així doncs, Catalunya no només seria viable econòmicament sinó que a més té l'oportunitat de constituir-se com un dels estats moderns i capdavanter.

Com s'hauria de dotar l'Agència catalana per recaptar el 100% dels impostos? És d'agrair que en Xavier Martínez Gil, coordinador de gestió tributària de l'Agència Tributària de Catalunya, esbocés les dades tant ben acurades. Vegem-ho. A Catalunya hi ha tres nivells d'administració tributària: Estat, Generalitat i administració local (delegada a les diputacions) fent la gestió, inspecció i recaptació d'impostos. De l'administració de l'Estat a Catalunya es calculen 58 dependències i més de 3.000 treballadors públics. De la Generalitat 53 oficines i 711 treballadors. I de les diputacions unes 146 oficines i uns 1.000 treballadors. En total, a Catalunya representen 261 dependències i 4.825 treballadors de l'administració tributària. Això és molt o és poc? Per tenir una referència, això

representa una mitja de 1.600 hab./treballador, tenint en compte que la mitjana europea es situa en 620 hab./treballador, a la futura República Catalana li correspondrien 11.290 treballadors de l'administració tributària. Pressupostàriament, a l'Agència de l'Estat a Catalunya es destinen 106 M, a la de la Generalitat 25 M i a les diputacions 62 M. El flagrant i paradoxal del cas és que la Generalitat ha delegat funcions a l'Estat que hauria pogut assumir. És el cas del conveni signat el 2012 que delegava les funcions de les oficines liquidadores als registradors de la propietat (funcionaris de l'estat) a canvi d'una comissió de 3 euros per liquidació (les oficines liquidadores tenen un pressupost de 46 M). Igualment, la Generalitat ha delegat la revisió d'actes administratius a l'Estat via Junta de Finances. Si la Generalitat assumís aquestes funcions, l'Agència Tributària de Catalunya tindria més gruix. A més, l'actual Estatut permet la creació d'un Consorci tributari, però atenent la desproporció entre Estat i Generalitat tot indica que és desaconsellable. En el moment de la independència, és d'esperar que l'administració tributària de l'Estat serà assumida per la República Catalana, de la qual també bona part dels seus treballadors. En conclusió, l'actual estructura de la Generalitat no està preparada ara mateix per gestionar tots els impostos, el marc jurídic permet assumir més competències, cal aprofitar més les xarxes de diputacions i consells comarcals, s'ha de fer un desplegament territorial amb mitjans propis i aspirar a una Agència Tributària única a Catalunya.

Però tant important com tenir una Agència Tributària pròpia que recapti tot els impostos a Catalunya és també saber quin model d'hisenda pública volem. Escoltant l'Antoni Duran Sindreu, professor de Sistema Fiscal de la UPF i un dels assessors fiscal més reputats, la qüestió sembla clara com l'aigua. Situant-se en l'escenari del primer dia de la República Catalana, ens desvetlla quines són les quatre claus per definir el model. Primer, definició d'un model d'estat, en funció d'això quantificarem la despesa. Segon, crear un sistema tributari senzill, comprensible pel ciutadà i amb una pressió fiscal indirecte proporcionada. Tercer, garantir l'equitat del model en que la progressivitat de les rendes del treball s'equipari a les del capital. I quart, no permetre l'evasió fiscal a través d'alleugerir les càrregues fiscals a les grans fortunes (sicav, transferències de capital...), així com cercar acords internacionals per evitar deslocalitzacions. A partir d'aquest fonaments, cal bastir una hisenda pública que faci pedagogia sobre la despesa pública de manera que el ciutadà sàpiga en que es destinen els recursos que ell aporta. Si no hi ha transparència no es pot exigir al compliment. Amb aquesta perspectiva, el model d'Agència Tributaria ha de ser participatiu amb la implicació dels agents socials, ha de ser preventiu complint adequadament la normativa, basat en la confiança mútua en la gestió i en la proximitat, amb un model d'arbitratge amb capacitat d'arribar a acords, afavorir un model de resultats per objectius enlloc d'incentius per productivitat, un model que tracti diferent a qui compleix respecte a qui no, que inverteixi la percepció de que no només paguen els més controlats i els que tenen menys renda i basat en el principi de capacitat econòmica en el que pagui més qui més té. Al capdavant, es tracta que el ciutadà tingui confiança amb la institució sentint-se més com un col·laborador voluntari que participa dels beneficis socials que no pas un contribuent vigilat. Amb aquest model d'hisenda de ben segur es reduiria molt el frau fiscal.

Francesc Sánchez
Tècnic de polítiques sectorials